

Dr hab. Michał Drewnowski, prof. AM
Dziedzina – sztuki muzyczne
Dyscyplina - instrumentalistyka

Łódź, dnia 15 lutego 2023r.

Recenzja pracy doktorskiej mgr ANNY MARII KAMIŃSKIEJ

Zleceniodawca recenzji

Rada Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie – przewodniczący Rady prof. dr hab. Paweł Łukaszewski

Zlecenie podjęte na podstawie **Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*** (Dz. U. z 2021. poz. 478)

W świetle w.w. Ustawy, Rada Dyscypliny Artystycznej UMFCH powierzyła mi funkcje recenzenta w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora Pani Annie Marii Kamińskiej w dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne

Ocena pracy

Praca doktorska Pani mgr Anny Marii Kamińskiej pt „*Walory artystyczne i stylistyczne w kameralnej twórczości fortepianowej Władysława Żeleńskiego, na przykładzie: Trio fortepianowe E-dur op.22 i Kwartet fortepianowy c-moll op.61 – analiza wykonawcza*” składa się z dzieła artystycznego w postaci płyty CD zawierającej utwory kameralne Władysława Żeleńskiego zarejestrowane dla wytwórni DUX (1735) oraz opisu dzieła.

Nagranie zostało zrealizowane w Sali Koncertowej Opery i Filharmonii Podlaskiej- Europejskiego Centrum Sztuki im. St. Moniuszki w Białymstoku w dniach 20-22 oraz 29-31 grudnia 2020 roku.

Płyta zawiera następujący program:

Władysław Żeleński: Trio fortepianowe E-dur op.22
1. *Vivos Voco! Allegro*
2. *Mortuos plango! Andante sostenuto*
3. *Fulgura Frango! Allegro deciso*

Kwartet fortepianowy c-moll op.61
1. *Allegro con brio*
2. *Romanza. Andante sostenuto*
3. *Intermezzo. Allegretto*
4. *Finale. Allegro appassionato*

Wykonawcy: *Trio Lontano*
Anna Maria Kamińska – fortepian
Paweł Polak – skrzypce
Grzegorz Vytlačil – wiolonczela
Adrian Stanciu – altówka (Kwartet fortepianowy)

Pani mgr Anna Maria Kamińska podejmując temat twórczości kameralnej Władysława Żeleńskiego dotyka problematyki szczególnie mi bliskiej albowiem dotyczącej zapomnianej muzyki polskiej.

Jak nadmieniam doktorantka we wstępie opisu dzieła, celem jaki chciałaby zrealizować, jest przybliżenie melomanom utworów kameralnych rodzimych kompozytorów i propagowanie polskiej twórczości.

Otwarcie przyznaje że płyta która otrzymałem była już wcześniej w moim posiadaniu, muzyka rodzimych kompozytorów jest tematem z kręgu moich największych muzycznych zainteresowań zatem nagranie o którym mowa było mi już wcześniej znane. Jednakowoż w obliczu zadania recenzenta jakie zostało mi postawione przystąpiłem do dogłębnego zapoznania się nie tylko z tekstem muzycznym ale i sylwetką samego kompozytora.

Prezentacja obu dzieł kameralnych Władysława Żeleńskiego dokonana przez mgr Annę Marię Kamińską wraz z zaproszonymi współwykonawcami zasługuje w moim przekonaniu na bardzo wysoką ocenę.

Otrzymałą płytę CD wysłuchałem z przyjemnością wiele razy przy użyciu różnych możliwości audio odtworzenia tego nośnika. Pozwoliłem sobie również na zapoznanie się z partyturami obu dzieł.

Stwierdzenie kompozytora w autorskim podręczniku do nauki zasad muzyki " (...) *muzyka kameralna musi mieć szersze rozmiary i utrzymana ma być w stylu poważnym*" wydaje się idealnie odzwierciedlać nastrój zarówno *Tria* jak i *Kwartetu fortepianowego*. Pianistka i współwykonawcy interpretują oba dzieła w sposób niezwykle zrozumiały dla słuchacza szczególnie w kontekście wykonawstwa kameralnego.

Trio fortepianowe E-dur op. 22 w nieco *Schumannowskim* nastroju jest bez wątpienia

bardzo poważną i ponadprzeciętnie dopracowaną pozycją pod względem strukturalnym. Pianistka wykonuje dzieło z pełną swobodą, stylistycznym wyczuciem i znakomitą rozumieniem tekstu.

Doktorantka podchodzi indywidualnie do każdej części budując jednakowoż doskonałą formę całości. Na szczególne uznanie zasługuje druga część utworu *Mortuos plango! Andante sostenuto* w której mgr Kamińska finezyjnie prowadzi kantylenę prawej ręki budując niezwykłą aurę tej części. Zgodnie z sugestią autorki słuchacz, wglębiając się w piękno muzyki trio fortepianowego, sam może podjąć decyzję, czy jest to faktycznie muzyka programowa...

W wirtuozowskiej części trzeciej *Fulgura Frango! Allegro deciso* ukazuje się nam kunszt techniczny pianistki dzięki któremu rezolutnie pokonuje pasaże, oktawy i akordy zachowując przy tym kameralny aspekt wykonawczy.

Interpretacja *Kwartetu fortepianowego c-moll op.61* odznacza się tymi wszystkimi pozytywnymi przymiotami które wymieniłem powyżej; mgr Kamińska wykonuje ze swadą niezwykle wymagające dzieło kameralne. Na podkreślenie zasługuje kultura i piękno dźwięku jaką posługuje się pianistka. W żadnym momencie fortepian nie zabrzmiał nieodpowiednio do nastroju wykonywanego dzieła. Pianistka rozumie istotę emocjonalności muzyki Żeleńskiego której zadaniem nie jest bynajmniej chwilowe porwanie publiczności ale jest wyrazem głębokich uczuć i przemyśleń kompozytora. Urzekające jest eleganckie frazowanie przy odpowiednio dobranej dynamice szczególnie w momentach kulminacyjnych dzieła. Zachwycić może *Intermezzo*.

Allegretto w którym pianistka rubasznie i *ażurowo* pokonuje niełatwe pasaże.

Słowa pochwały należą się również zatrudnionym do tego przedsięwzięcia instrumentalistom. Na najwyższe moje uznanie zasługuje wspólna, zespołowa gra kameralna. Artyści grają niezwykle *razem* w każdym aspekcie artystycznym, wspólnie pojmując każdą przestrzeń, konstrukcję i emocjonalność wykonywanej muzyki. Raz jeszcze chciałbym podkreślić kulturę brzmienia doktorantki i umiejętność odpowiedniego konstruowania fraz dzięki którym prezentacja emanuje spokojem, kulturą i finezją.

Oba dzieła kameralne Władysława Żeleńskiego zostały wykonane w należytej zgodzie z tekstem muzycznym przez co można je uznać w moim poczuciu za wzorcowe.

Po gruntownym zapoznaniu się z dziełem artystycznym stwierdzam że prezentuje on wysoki poziom i zasługuje na wysoką ocenę.

Część opisowa została odpowiednio ujęta w bardzo uporządkowany sposób.

Struktura pracy opiera się na trzech rozdziałach w których mgr Anna Maria Kamińska przedstawia wprzód życie i twórczość Władysława Żeleńskiego na tle zarysu dziejów polskiej kultury muzycznej XIX wieku. Odcinek ten przybliżył nam sylwetkę kompozytora, jego dokonania, charakter, przekonania i to co przez lata życia wywarło na nim piętno. Wyjawia nam się postać o ogromnej zasłudze dla polskiej kultury muzycznej nie tylko w sferze kompozytorskiej ale w równym stopniu na płaszczyźnie organizacyjnej i jak dziś przystało mówić – *menedżerskiej*.

W rozdziale drugim mgr Kamińska dokonuje kolejno analizy *Tria fortepianowego E-dur op. 22* oraz *Kwartetu fortepianowego c-moll op.61*. Każda z analiz zakończona jest podsumowaniem charakterystyki dzieła a cały rozdział zamyka ogólna prezentacja stylistyki utworów kameralnych Władysława Żeleńskiego.

Ważnym podkreślenia elementem tego rozdziału jest niezwykle precyzyjna i wnikliwa analiza formalno-strukturalna obu dzieł. Ciekawe jest również wykazanie motywicznych podobieństw do utworów Chopina, Schumanna czy Brahmsa. Znamienne jest - czego doktorantka być może wystarczająco nie podkreśliła w pracy - tożsamy zakończenie obu pierwszych części utworów; po burzliwej *codzie* i końcowym akordzie tonicznym zwieńczającym część następuje powtórzenie tegoż akordu w dynamice *piano* i *pianissimo*. O ile jest to zrozumiałe w *Trio fortepianowym* o tyle jest intrygujące w *Kwartecie*.

W trzecim rozdziale doktorantka przedstawia percepcje twórczości Władysława Żeleńskiego. Jest to bardzo zajmujący rozdział porównujący przebieg postrzegania w czasie twórczości kompozytora. Na ogromną pochwałę zasługuje wydobywanie i przedstawienie kilku recenzji z czasów życia kompozytora co pozwala zbliżyć się intelektualnie i duchowo do tamtych czasów i zdecydowanie lepiej zrozumieć mechanizmy które mogły spowodować zapomnienie w czasie muzyki Żeleńskiego. Bardzo dobrym kontrastem są przytoczone nowe krajowe i zagraniczne bardzo pozytywne krytyki dzieła o którym mowa co staje się swoistym uzupełnieniem tych „zabytkowych”.

Praca została poprzedzona właściwym Wstępem i zwieńczona Zakończeniem oraz Bibliografią.

Bogata Bibliografia obejmująca słowniki, leksykony, prace magisterskie, książki i artykuły potwierdza tylko umiejętność prowadzenia procesu badawczego oraz czerpania wiedzy z właściwych źródeł. Język którym operuje mgr Kamińska jest stylistycznie poprawny i zawsze bardzo elegancki. Autorka nie stroni również od własnych opinii wzbogacając pracę o wiele interesujących osobistych przemyśleń.

Konkluzja

Po gruntownym zapoznaniu się z pracą doktorską mgr Anny Marii Kamińskiej pt „*Walory artystyczne i stylistyczne w kameralnej twórczości fortepianowej Władysława Żeleńskiego, na przykładzie: Trio fortepianowe E-dur op.22 i Kwartet fortepianowy c-moll op.61 – analiza wykonawcza*” stwierdzam iż doktorantka zaprezentowała dzieło na wysokim poziomie artystycznym. Poruszając tematykę utworów kameralnych Władysława Żeleńskiego pochyliła się nad wciąż mało znanymi dziełami przyczyniając się do propagowania wartości polskiej literatury muzycznej w kraju i zagranicą.

Tym samym spełniła wymagania art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021. Poz.478)

Stawiam wniosek o przyjęcie pracy doktorskiej.

Dr hab. Michał Drewnowski, prof. AM

